

Şeker düşürücü ilaçlar

Şeker düşürücü ilaçlar

Ağızdan alınan ve kan şekerini düşüren ilaçlara “Oral hipoglisemik ilaçlar” adı verilmektedir. Oral kelimesi, ilacın ağızdan alındığını; hipoglisemik kelimesi ise ilacın kan şekerini düşürdüğünü gösterir. Şimdi, şu soruların yanıtlarını öğrenelim:

- > Bu hapları kimler alabilir?
- > Bu hapları niçin alırız ve vücutta nasıl etki gösterirler?
- > İlaçları ne zaman almalıyız?
- > Bu ilaçların tipleri nelerdir?
- > Diyabet haplarının etkisiz kalmasının sebepleri nelerdir?

TEM DİABETES MELLİTUS ÇALIŞMA VE EĞİTİM GRUBU adına

Prof. Dr. İlhan SATMAN - Prof. Dr. Şazi İMAMOĞLU
Prof. Dr. Candeğer YILMAZ - Prof. Dr. Sema AKALIN

Diyabetik Hasta Eğitim Broşürleri Serisi Novo Nordisk firmasından sağlanan koşulsuz eğitim desteği ile TEM Diabetes Mellitus Çalışma ve Eğitim Grubu tarafından hazırlanmıştır.*

2

Ağız yolu ile kullanılan şeker düşürücü ilaçları kimler kullanabilir?

Mutlak insülin eksikliğine neden olan “Tip 1 diyabet” hastası değilseniz, diyabetinizi kontrolde tutmak için ağız yolu ile alınan şeker düşürücülere ihtiyacınız olabilir. Şeker düşürücü ilaçlar “Tip 2 diyabet”te kullanılır. Tip 2 diyabetli kişiler kan şekerini normal seviyede tutabilmek için mutlaka insülin kullanmak zorunda değildir.

Tip 1 diyabetiniz varsa, ağızdan alınan şeker düşürücü ilaçların tedavinizde yeri yoktur.

Doktorunuz size bu hapları yazmışsa, ilaçları ne zaman, ne kadar almanız gerektiğini ve nasıl etki yaptıklarını öğrenmeniz gerekir.

Ağız yolu ile alınan şeker düşürücü ilaçları ne zaman almalıyız?

- > Doktorunuz tarafından yazılan ilaçlarımızı her gün aynı saatte ve tarifine göre alınız.
- > Doktorunuza danışmadan ilaçlarımızın miktarını değiştirmeyiniz.
- > Kısa etkili olan ve yalnızca tokluk şekerini düşürmeye yönelik olarak verilen ilaçlar hariç, ilacınızı almayı unutmuşsanız ve aradan 2 saatten daha az bir zaman geçmişse ilacınızı alınız. Eğer 2 saatten daha fazla bir zaman geçmişse ilacı almaktan sakınınız. Doktorunuzu arayarak ne yapmanız gerektiğini sorunuz. Kesinlikle iki misli dozda ilaç almayınız.
- > Tokluk şekeri seviyesini düşürmek için verilen ilaçlar, yemeğin hemen öncesinde veya başında alınır.

3

Oral ilaçların etkisi nasıl olmalıdır?

Ağız yolu ile kullanılan ve kan şekeri seviyesini düşürerek diyabet kontrolünü sağlayan ilaçlar farklı şekillerde etki yapmaktadırlar:

1. İnsülin salgılatıcı ilaçlar:

Bu grup ilaçlar pankreası uyararak şeker düşürücü hormon olan insülinin daha çabuk kana verilmesini sağlar. İnsülin kanımızda fazla miktardaki şekerin hücrelere taşınmasını ve enerji olarak kullanılmasını sağlar.

İnsülin salgılanması artıran şeker düşürücü ilaç kullanmakta iseniz beraberinde alkol almayınız, çünkü; ağır şeker düşüklüğüne yol açabilir. Ayrıca yüzde aşırı bir kızarıklık yapabilir.

2. İnsülin direncini kıran ilaçlar:

Bu grup ilaçlar dokuların insüline karşı daha duyarlı olmalarını sağlar.

- > Metformin karaciğerden daha az şeker üretimi sağlayarak kan şekerinin yükselmesini önler.
- > Glitazonlar kas ve yağ hücrelerinde şekerin daha kolay hücre içerisine girerek kan şekerinin düşmesine yardımcı olurlar.
- > Bazı tip 2 diyabetli hastaların kan şekeri seviyesini düşürebilmek için birden fazla çeşit ilaca gereksinimi vardır.

3. Karbonhidrat emilimini yavaşlatan ilaçlar:

Bu grup ilaçlar karbonhidratların emilimini yavaşlatarak şekerin vücutta daha iyi kullanılmasına fırsat yaratırlar (Alfa glukozidaz inhibitörleri).

4. İnkretin bazlı ilaçlar:

Son yıllarda sindirim kanalındaki hormonları aktifleyip bunların pankreası uyarması suretiyle insülin salgılatan haplar (DPP-4 inhibitörleri) geliştirilmiştir.

Diyabet ilaçlarının etkisiz kalmasının sebepleri nelerdir?

1. İlacın ilk kez alınmasından itibaren yetersiz kalması:

Tip 2 diyabet tedavisinde ağız yolu ile kullanılan ilaçlar düzenli olarak alındıkları zaman kan şekerinin kontrol altında tutulmasını sağlarlar. Buna rağmen bazı hastalarda izahını tam olarak yapamadığımız bir mekanizma ile bu ayarlayıcı etki olamamaktadır.

2. İlaça başladıktan sonra oluşan yetersizlik:

Bazı durumlarda ağızdan alınan şeker düşürücü ilaçların etkisini bir süre sonra yitirdiği görülmektedir. Her yıl % 5-10 civarında hastada ilaca karşı etkisizlik (yanıtsızlık) görülebilmektedir.

- > Vücutun giderek daha az insülin üretmesi,

- > insülinin etkisinin azalması (=direnç),
- > araya giren ciddi hastalıklar, ağır stres durumları, ilaç yanıtsızlığına sebep olabilmektedir.

Bu durumların düzelmesine kadar insülin uygulanması ve sebep ortadan kalktıktan sonra tekrar ağızdan kullanılan şeker düşürücü hapların verilmesi izlenecek en iyi yoldur. Bir ilaca karşı cevapsızlık oluşmuşsa doktorunuz, size bir başka grup şeker düşürücü ilaç önerebilir. Aynı gruptan başka ilaçların denenmesi çoğu kez sonuç vermez.

Siz diyabetli hastalarımızın yaptığı en büyük yanlışlardan bir tanesi; ağızdan şeker düşürücü ilaçlar kullanmakta iken, bunun diyabet tedavisinde her şey olduğunu düşünerek beslenme ve egzersiz programlarımızı ihmal etmenizdir. Unutulmamalıdır ki modern tedavi yöntemlerine rağmen tip 2 diyabetin tedavisinde halen beslenme ve egzersiz en önemli tedavi metotlarıdır.

Lütfen dikkat! Önemli

- > Ağız yolu ile kullanılan şeker düşürücüler ile birlikte sağlıklı beslenme ve uygun egzersiz programının uygulanması, tip 2 diyabetin vazgeçilmez tedavi unsurlarıdır.
- > Her hastanın tedavisi bireyseldir. Hastalar sağlık sorunlarının önemine göre tek bir ilaç kullanabildikleri gibi; iki, üç veya daha fazla çeşit ilaç kullanabilirler. Bu durum ve gerekçeleri hastanın doktoru tarafından kendisine izah edilecektir.
- > Ağızdan kullanılan şeker düşürücü haplar asla insülin değildir.
- > Tip 2 diyabetik hastalarda yanlış olarak yerleşmiş bir kanı; kan şekerini düşürmek için yalnızca ağızdan alınan haplara ihtiyaçları olduğu, asla insülin kullanmamaları gerektiği, çünkü insülin kullanılırsa alışkanlık yapacağı yönündedir. Hastada göz, böbrek veya sinirlerde birtakım komplikasyonlar gelişmişse, ilk ilaç olarak insülin kullanılabilir. Doktorunuz size en uygun tedavi şeklini önerecektir.
- > Yüksek dozda, ağız yolu ile alınan şeker düşürücü hapların kan şekerini daha hızlı düzeltmediği, hatta kan şekerini çok hızlı düşürerek hayatı tehdit ettiği unutulmamalıdır.

TÜRKİYE
ENDOKRİNOLOJİ VE
METABOLİZMA DERNEĞİ

Mesrutiyet Cad. Alibey Apt.
29/12 Kızılay, Ankara
Tel: 0312 425 20 72
Faks: 0312 425 20 98

TEM Diabetes Mellitus
Çalışma ve Eğitim Grubu
tarafından hazırlanmıştır.
Ekim 2011 / İSTANBUL

www.turkendokrin.org.tr